

באר התורה / הג"ר יעקב אשר פלדמן, מה"ס כתוב משה' ושה"ס, ירושלים

פרשת וARA

והזאתית אתכם מתחת סבלות מצרים - מאמר א

"לֹא אָמַר לְבָנִי יִשְׂרָאֵל אֲنִי ה' וְהַזֹּאתִי אֶתְכֶם מִפְּמַת סְבָלָת" "וַיַּעֲתֵף כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהִיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִפְּמַת סְבָלָת"
מצרים והצלייתו אתכם מעבדתך ונאלתי אתכם בזורע נטויה מצרים" (שם ז), **תיבת סבלות מלא וא"ז כתיב**, וצריך ביאור.
-ה-

בפי רשי"י (שם) בד"ה סבלת מצרים, טורה משא מצרים, עכ"ל. והנה באור החיים (יתרו יט א) בד"ה החדש שליש וגו' וכי, "ולקחתי אתכם לי לעם וקייתי לךם לאלהים וידעתם כי אני תקשה למה נתעכבר ה' מהתורה עד חדש השלישי וכו', אשר ה' אלהיכם המוֹצִיא אֶתְכֶם מִפְּמַת סְבָלָת מִצְרָיִם" ע"כ (ו-eraו).
-א-
ה' החתן, כי לא היו ישראל ראים לצד שהיו בארץ הטמאה והיו במדרש רביה (ושיב פח) אמר ר' הונא בשם ר' בנייה [דתקנו ד'] לדדה בינוים, והוציאו לספר ספרת טהרתם שבע שבתות, כוסות] בנגד ארבע גאות [אי המוזכרים בפסוק ו והזאתית כדרך ז' נקיים אשר צוה ה' לזבה זהר ח"ג צ ב, והוא אומרו והצלתי וגאלתי, הד' מוזכר בפסוק ולקחתי]. וכן הוא במדרש "לצאת בני ישראל", פירוש לסייע יציאת מארץ מצרים, הרבה (שםות ז). וכ"ה בירושלמי (פסחים פ"י ה"א).
-ב-

בלביש או"ח (ס"י תעב סע"ח) ותנו חכמים שצרכך כל אדם באור החיים (אמור כט) בד"ה וספרתם לכם. לשנות ד' כוסות זכר לד' גאות ודי לשנות של גאולה ומבוואר בדבוריו דביציאת מצרים לאחר שנתקיים בהם הנאמרים בגאות מצרים בפרש וארא ז' ו-ז' והזאתית, "ולקחתי אתכם לי לעם וכו", היו ב' גאות: א. גאות הגוף והצלתי, וגאלתי, ולקחתי וגוי עכ"ל.
ומבוואר דמלבד הד' לשונות הנאמרים בגאות מצרים גם היה ב' גאות הנפש שהוא רומו
שם ד' גאות זה אחר זה, ועודין אנו צריכים להבין מה הם הטמאה.
סדר ד' הגאות.

-ב-
זבחים (ז' ב) אמר רב הונא מ"ט דברת שמא וכו' ובית הלל ברמב"ן (שם ז) ז"ל: א] **"והזאתית אתכם מתחת סבלת קרנת קרנות קרנות הרי כאן ארבע** שלש למצוה אחת לעכבר, מצרים", יבטחים שיוציאו אותךם ולא יסבלו עוד כובד ע"כ.
-ג-

משא"ז, ב[**"והצלתי אתכם מעבודתם"**, שלא ימשלו בהם כלל ובפי רשי"י (שם) בד"ה קרנת קרנות שלש פרשיות נאמרו להיות להם במקומות מסוים עובד. ג] **"וгалתי אתכם"**, כי עשה בחטאות החיצונות בויקרא (ד יח, שם זה, שם לד), אחת בשערם בהם שפטים, עד שיאמרו המצריים הנה לך ישראל בפדיון נשיא, וב' בחטא יחיד, אחת בכשבה ואחת בשערה, בשתיים נפשנו, כי טעם גאולה כענין מכיר וכוכ. ד] **"ולקחתי אתכם לי כתיב על קרנת חסר והאתת מלא, וכו"**. וב"ה סביר יש אם לעם, בזבאים אל הר סיני ותכלו התורה, כי שם נאמר למתן תורה לצד שהיו בארץ הצלתי, וגאלתי, ולקחתי וגוי עכ"ל.

אמנים במאירי (פסחים צט ב) ד"ה וארבע וכו' כתוב: ואמרו ומבוואר **דכל תיבה שכותבה מלא וא"ז, הוי כאילו כתובה בראשית רבתה** (ושיב פח) **ארבע כוסות אלו בנגד ארבע גאות:** **התיבה ב' פעמים. וכ"ה בסוכה ז' (וב), בסנהדרין (ד א), ובמנחות והזאתית, והצלתי, וגאלתי, ולקחתי. והענין לומר שככל אחת** (לד ב).

ガאלה בפנוי עצמה. הראשו: גאות השעבוד והוא יזהר אליhow (שלח אות צא), ובחיי אתכם מתחת סבלות מצרים" וכו'. גאותה שנייה: **"והצלתי אדים** (כל קומו דין) **לפרש תיבה הכתובה מלא וא"ז שבא למד אתכם מעבודתם", ר"ל מכל שעבודך כי. והשלישית: **"וгалתי על ב' עניינים.****

אתכם בזורע נתואה שזכה בשונאים ועשה אדונים וזהו -ג-
זרוע נתואה. הרביעית: שלקחים לו לעם קדוש ונתן לנו את **ויש לפרש על דרך זה גם בעניינו, ד'סבלת'** **קמא דהכוונה רק תורתו**, והוא תכלית הכל, ועליו נאמר **"ולקחתי"** וכו', עכ"ל. על טורה משא מצרים, כתוב חסר וא"ז, דהוא מורה על גאות ומבוואר, דרביע לשונות של גאות, מורים על ארבע גאות אחת דהיהינו גאות הגוף. **משא"כ סבלות' תניניא** דכתיב שעתידות לבוא להם בעית יציאתם מצרים, והיינו שלא תבוא לאחר "ולקחתי אתכם לי לעם" וכו', דהוא קאי על לאחר הגאולה בת אחת, רק תהיה בדרך הדרגה, גאותה אחר יציאתם מצרים וכמו שנטבאר, ורק עלי ב' הגאות: א. על גאותה ב' גאות הגוף, ב. על גאות הנפש, כתוב סבלות מלא וא"ז,
משמעות שבאה להורות על ב' עניינים.

בחותם סופר עלה"ת (שם ז) בד"ה וידעתם: **יש לדקדק, הא לעיל ולהמתבادر מתיישב שפיר מה שכותב "וידעתם כי אני ה'"** (פסוק ז) אמר ד' לשונות של גאות וכו', והפחות שבחם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים" אף שלכורה הוא **"והזאתית אתכם מתחת סבלת מצרים"**, ומוסיף והולך וכמו הפחות שבחם, ולא אמר סתום המוציא אתכם מארץ מצרים. שהסביר הרמב"ן [זהו הדרוגה הראשונית]. אם כן מי עטמא אמר והיינו דמכיון דכתיב 'סבלות' מלא וא"ז, זהה מורה גם שיצאו כאן **"וידעתם כי אני ה' אלהיכם המוֹצִיא אֶתְכֶם מִפְּמַת סְבָלָת"** מצרים, שהוא הפחות, ולא אמר סתום המוציא אתכם מארץ ג' **"ולקחתי אתכם לי לעם"**, כמו שנטבאר באור החיים מצרים, וכו' עכ"ל. תקצ"ג. עי"ש מה שכתב זה.³

-ד-
גאלה. משא"כ אילו היה כתוב רק המוציא אתכם מארץ והנראה בז' בהקדם ביאור הכתובים שט, דהנה בתחילת מצרים, היה נשמע רק על ג' לשונות הרשונים והזאתית כאשר הבטיחם על הגאות **"והזאתית אתכם רק ג' גאות הרשונים וガלאה."**

ובאר הבטיחם על הגאות **"והזאתית אתכם מתחת סבלות סבלת"** **מצרים" (שם ז), תיבת סבלת חסר וא"ז כתיב,** ואילו כאשר אמר

لتשובות 'באר התורה' a0527677650@gmail.com

¹ ובאזור מדרשים (מודרש שלשה וארבעה, אותן מג) איתنا: **ungan ארבע גאות והזאתית אתכם וגאלתי אתכם ולקחתי אתכם, תקנו חכמים ארבע כוסות בלילה פשחים, עכ"כ.**

² ומה שהוצרכו שתהיה גאותם בדרכ' ז, עי' העמק דבר (וארוא ז) ז"ל: דמושכל פשות ה, שא אפשר לציר שהוא איש המומי שהוא עבר עם אחד מעלה במעלה דערל, ראוי לעמום במעמד הר שמיי לקבל התורה במורה ועלה במשמעו לעמלה ישראל, עד שיאור אחר כך ניסים ונפלאות ילקחתי אתכם לי לעם, ואז דעו כי אני ה' המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים וכו', ותבינו ותאמינו כי הכל מנגני, עכ"ל. תקפפי.

³ והנה בחתם סופר (וארוא ז) בד"ה וידעתם זיל: **"וידעתם כי אני ה' אלהיכם המוציא אתכם והצלתי אתכם וגאלתי אתכם ולקחתי אתכם, תקנו חכמים ארבע כוסות בלילה פשחים, עכ"כ.**

⁴ ולא אמר סתום המוציא אתכם מארץ מצרים, אז לא היה שהוא שמעין חמי ה' הניל.